

Хоменко В. П. - здобувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В ОРГАНАХ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Одним із важливих напрямів сучасної стратегії розвитку України є прагнення до подолання корупції та мінімізації її суспільно-політичних наслідків. Досягнення успіху в цьому процесі є передумовою демократичних перетворень у державі, зміцнення національної безпеки, зростання її економічного потенціалу, формування в суспільстві довіри до влади, покращення добробуту громадян України.

Подолання корупції в органах Державної фіскальної служби України (ДФС) є одним із першочергових завдань українського суспільства, оскільки існуючі вияви корупції негативно впливають на рівень надходжень грошових коштів до державного бюджету, на ефективність діяльності фіскальних органів, їх рейтинг, взаємовідносини з платниками податків тощо.

До заходів із запобігання та протидії корупції в органах ДФС України відносяться: дослідження комплексу причин та умов, що сприяють корупції, покращення правового поля митного і податкового адміністрування, чітке виконання Антикорупційної програми, удосконалення діяльності Головного управління внутрішньої безпеки ДФС.

Для усунення причин і умов, що сприяють корупції в органах ДФС, потрібно цілеспрямовано та поетапно вживати відповідні організаційно-правові заходи, що визначені вітчизняним законодавством [1-5] і запропоновані в наукових джерелах [6, с. 32; 7].

Не останнє місце у системі цих заходів посідає вдосконалення податкового та митного законодавства згідно з основними антикорупційними принципами, розвиток електронних сервісів та послуг для платників податків, здійснення аналізу норм чинного законодавства, проєктів нормативно-правових актів, для виявлення прогалин та недоліків, що створюють умови для вчинення корупційних діянь, розробка відомчих нормативно-правових актів, спрямованих на протидію корупції. Зокрема, відсутність чіткого встановлення меж компетенції митних органів, невідповідність чинного правового поля

основним засадам адміністративної реформи, розпочатої у 2014 році, однозначно підвищує корупційні ризики для всіх учасників правовідносин, що виникають у сфері податків і митного контролю, з обслуговуючою і правоохоронною функцією, а також функцією податкового та валютного контролю [6, с. 31].

Дієвим заходом щодо подолання корупції у фіскальній службі є виконання Антикорупційної програми Державної фіскальної служби України на 2015-2017 роки [8]. Програма містить у собі сім розділів: «Загальні положення», «Основні засади запобігання та протидії корупції в органах ДФС», «Мета та завдання антикорупційної Програми», «Заходи щодо запобігання та протидії корупції», «Навчання та заходи з поширення інформації щодо програм антикорупційного спрямування», «Моніторинг, оцінка виконання та періодичний перегляд Програми», «Очікувані результати».

Таким чином, у Антикорупційній програмі ДФС передбачено як загальні заходи, що мають системний характер та реалізація яких сприятиме зниженню рівня корупції як загального негативного явища, так і заходи спеціальні - тобто такі, що повинні позитивно вплинути на зменшення рівня корупції в окремих фіскальних органах України.

У структурі ДФС діє уповноважений підрозділ - Головне управління внутрішньої безпеки, який здійснює заходи щодо запобігання і протидії корупції в органах ДФС або бере участь у їх здійсненні у межах повноважень, визначених законами та виданими на їх основі іншими нормативно-правовими актами у взаємодії з правоохоронними органами. Діяльність підрозділу ґрунтується на принципах системності та наступальності в боротьбі з корупцією, розподілі функцій і відповідальності за покладені на нього завдання із запобігання та протидії корупції.

Відповідно до вимог чинного законодавства, основними антикорупційними заходами, які здійснює ДФС на постійній основі та більшість з яких забезпечуються Головним управлінням внутрішньої безпеки, є:

- обмеження щодо використання службових повноважень чи свого службового становища, сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності, спільної роботи близьких осіб;
- запобігання одержанню неправомірної вигоди або подарунка та поводження з ними;
- обмеження щодо одержання подарунків;
- спеціальна перевірка щодо осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних із виконанням функцій держави в органах ДФС;
- обмеження після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави в органах ДФС;
- фінансовий контроль;
- додержання вимог закону й етичних норм поведінки державних службовців органів ДФС;
- запобігання та врегулювання конфлікту інтересів;

- захист осіб, які надають допомогу в запобіганні і протидії корупції;
- заборона на одержання пільг, послуг та майна органами ДФС;
- прозорість і доступ до інформації.

Водночас ця діяльність потребує подальшого вдосконалення, забезпечення комплексного поєднання профілактичних, попереджувальних та правових заходів, спрямованих як на безумовне дотримання норм чинного антикорупційного законодавства, так і на усунення причин та умов, що створюють сприятливе підґрунтя для вчинення корупційних правопорушень у сфері службової діяльності. Крім того, очевидно є необхідність у зосередженні зусиль на вирішенні, у межах компетенції ДФС, питань цілеспрямованої нейтралізації соціальних та економічних чинників відомчої корупції, адже корупція загрожуює фінансово-економічній стабільності української держави і суспільства, національній безпеці загалом.

Таким чином, запобігання та протидія корупції в органах ДФС України потребує подальшого вдосконалення, забезпечення комплексного поєднання профілактичних, попереджувальних і правових заходів, спрямованих на безперечне дотримання норм чинного антикорупційного законодавства, а також усунення причин та умов, що створюють сприятливе підґрунтя для вчинення корупційних правопорушень у сфері службової діяльності. До того ж, очевидно є необхідність у зосередженні зусиль на вирішенні, у межах компетенції ДФС, питань цілеспрямованої нейтралізації соціальних та економічних чинників відомчої корупції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції : ратифікована Законом України від 18 жовт. 2006 р. № 251-V // Відомості Верховної Ради України. - 2007. - № 49.
2. Цивільна конвенція Ради Європи про боротьбу з корупцією : ратифікована Законом України від 16 берез. 2005 р. № 2476-ІУ) // Відомості Верховної Ради України. - 2005. - № 16. - Ст. 266.
3. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1700[^]11 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>. - Назва з екрана.
4. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки : Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1699[^]11 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1699-18>. - Назва з екрана.
5. Про затвердження Державної програми щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційної стратегії) на 2015-2017 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 28 квіт. 2015 р. № 265 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/265-2015-%D0%BF>. - Назва з екрана.
6. Баранов С. О. Актуальні проблеми протидії та запобігання корупції в органах державної фіскальної служби України / С. О. Баранов

// Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція. - 2016. - № 30. - 30-33.

7. Івасенко С. Запобігання корупційним ризикам у податкових органах України / С. Івасенко // Державне управління та місцеве самоврядування. - 2015. - 1 (24). - С. 238-245.

8. Антикорупційна програма Державної фіскальної служби України на 2015-2017 роки [Електронний ресурс]. - Режим доступу:

<http://sfs.gov.ua/baneryi/protidiya-koruptsii/antikoruptionsyna-programa-dfs/248131.html>. - Назва з екрана.